

sa; njeno delo za napredek naše domovine se vidi povsod; sprejemala je vse one nazore, ki so se ji zdeli koristni za ves narod. Tako je sprejemala liberalne, socialne, agrarne, nacionalne in druge nauke, ki jih je priznavala svet kot rešilne za posamezne stanovne in za celoto. Gotovo je, da pridejo ti nazori lahko med seboj v konflikt, a v tem je ravno razvoj narodov. Tudi tu stopa seveda meščanstvo v ospredje. Če kje, moremo pri nas reči o meščanstvu in izobraženstvu, da je služilo vedno in povsod javnosti in občnosti.

Tako je ravno naše meščanstvo že pred vojno sprejelo jugoslovensko nacionalno idejo kot edino rešilno za Slovence. V tem znamenju se je borilo in zmagalo. Te zmage ga ni treba biti sram, zmagala so načela. Da je tudi narod tako storil svojo dolžnost — bi bilo nam nemara več v Jugoslaviji. Slovenska inteligenca vidi in čuti, da marsikaj pri nas ni prav in v redu — da bo treba še marsikaj v državi izboljšati — a zato ne gre v boj proti državi, ampak za državo! Zato ne nerga in ne zabavlja, ne hujška mladine in ne dviga separatističnih gesel na veselje našim zunanjim sovražnikom, ampak veruje v bodočnost svojega naroda in svoje države, dela in ustvarja novo državno življenje v duhu narodnega edinstva. To meščanstvo bo vedno tako, da pojde s časom naprej, čeprav se baje tudi fizično — hvala Bogu — kakor pravi pisec, izredno hitro izraja. Pa ga še ne bo tako hitro konec. Kakor v vsakem narodu ima meščanstvo in izobraženstvo tudi v našem svojem poslanstvu. Naša mesta so in ostanejo žarišča naše nacionalne sile in središča naše državne misli. To ni ne v škodo ne v sramoto slovenskemu narodu, ampak v njegovo čast in korist.

Oni, ki se bore še danes proti našim nacionalnim idealom, so podobni prav tistim nasprotnikom Slovenije in nemškutarjem pred 70 leti, ki so n. pr. na Štajerskem dokazovali našim ljudem, da je Štajerc vse kaj drugega ko Kranjec, da je tam drugačen jezik, da Kranjec delajo samo zase, da so »pervaki« lopovi itd. In so jim mnogi verjeli in ti so postali odpadniki. Kljub tej agitaciji je zmagovala slovenska narodna misel, razlike med

Kranjci, Štajerci in Korošci so izginjale, meje so padale — zedinjena Slovenija je zmagovala. S to zedinjeno Slovenijo smo hoteli priti v Jugoslavijo, žal, da ni povsod zmagala (na primer na Koroškem in ob meji Štajerske; gorški del so nasilno otrgli). Zdad iste vrste agitatorji delajo proti Jugoslaviji z istimi gesli kot svoj čas nemškutarji proti Sloveniji. Zopet strašijo z jezikom, razlikami, pokrajinsko sebičnostjo. In njihovega dela se veselo onstran meje prav tako, kakor so se Nemci veselili nemškutarjskih uspehov. 70 let je trajal boj za zedinjeno Slovenijo in ko je prišla, dasi okrnjena, so govorili Štajerci prav tako po svoje kot Kranjci po svoje in bodo še dolgo, če Bog da. In tako bo tudi v Jugoslaviji čez 70 let. Slovensko meščanstvo je bilo, je in bo glavna opora slovenske kulture. Ta kultura in literatura je rasla ravno s tem, da so bila slovenska mesta odprta vsem novim smerem, ki so se porajale po svetu. Kajti kultura raste v borbi duhov in svetov, ne pa kje za plankami, v miru in strahu božjem. Tako bo tudi v bodoče rasla naša kultura v tekmi z jugoslovensko in v borbi nasprotnimi silami. Da bo naša, slovenska in jugoslovenska, ni nikakega dvoma, ker smo taki tudi mi in ona je izraz našega življenja. Slovenski meščan in izobraženec pa dobro čuti in se zaveda, da človek in narod ne živi samo od domače kulture in literature — ampak od dela in kruha. In tu si hoče slovenski meščan in izobraženec, pa tudi kmet in delavec, pustiti odprto pot v svojo lastno državo, ki je velika in bogata, dočim hočejo nekateri zaplankati Slovenijo, ki ne more preživljati nas vseh. Slovensko meščanstvo in izobraženstvo je torej vodilo narod v lastno državo po oni naravni poti, ki jo je takorekoč določila zgodovina. Gospodje, ki jim to ni všeč, lahko to zgodovino zavračajo in prevračajo, a zavrnilo in prevrnilo je ne bodo. Z njo se bo tudi v bodočnosti razvijala naša narodna usoda. Od nas bo odvisno, da bo čim ugodnejša za nas. Slovensko meščanstvo in izobraženstvo pa bo brez sramu in avtonomističnih načel še v bodoče sprejemalo vse one zdrave ideje zunanjega sveta, ki vodijo narode boljši bodočnosti nasproti.

Vlagatelj mora seči po samopomoči. Ker je pa samopomoč za poedince iluzorna, če niso ti poedince organizirani, se je rodila misel, ustanoviti društvo za zaščito vlagateljev, ki bo zakonitim putem ščitilo interese vlagateljev. Tako organizacija bo sigurno našla v krogu vlagateljev pritrjevalen odmev, in bo ta organizacija po številu svojih članov najmočnejša. Le če bo organizacija močna, bo imela na merodajnih mestih ugled in bo z ugledom tudi žela uspehe.

V programu društva zahtevamo, da imajo vlagatelji vpliv na upravo zavoda, kjer imajo svoje vloge, da so funkcionarji zavoda materijalno in ne samo moralno odgovorni za neopravičene izgube, da se zaščitijo valuta itd.

Za vse reforme denarnih zavodov in delniških družb je pa pogoj, da se reforme zakonijo. Reforme so pa nujno potrebne, ker

skušn'a nas je izučila, in ta skušn'a kategorično dokazuje, da se je sedanja oblika denarnih zavodov preživela.

Pri tej reformi bodo pa sigurno morali igrati vlagatelji prvo vlogo, in je že zaradi tega bila ustanovitev društva nujno potrebna. Od vlagateljev je pa odvisno, če bo moglo društvo izpolniti svojo nalogo. Društvo bo moralo šteti na tisoče in tisoče članov. Ustanovljeno je samo za Dravsko banovino. Ako se ustanovi za vsako banovino slično društvo, bo posledica ustanovitve »Saveza društev za zaščito vlagateljev v Jugoslaviji«. In kaj pomeni taka organizirana masa vlagateljev, si lahko vsak predstavlja.

Članarina (letno 20 Din) je zato tako nizka, da je omogočen pristop k društvu tudi najmanjšemu vlagatelju. Javite svoj pristop po dopisnici in to takoj!

Obezbedjenje ulagača

U svoje vreme, kad je obrazovana anketa stručnjaka, koja je imala da predloži način za rešenje bankarske krize, očekivalo se, da će od toga rada biti rezultata još ove jeseni. Međutim, posle svestranog spilivanja situacija je podnela izveštaj, ali se cela stvar ne kreće za mrtve tačke. Izgleda, da će ipak u ovom zasedanju Narodne skupštine, biti izvesnih zakonskih predloga koji se odnose na regulisanje odnosa u bankarstvu.

Dobar deo banaka nalazi se pod zaštitom čl. 5 i 6 i to je prilično umrtvilo naš privredni život. Mora se nešto učiniti za oživljavanje poslovne situacije, dati mogućnost zavodima koji su ispravni i uredni da mogu nešto da rade, ukiniti zemljoradnički moratorium ili ga bar svesti na minimum i najnižiji obim itd. Smatra se u širim krugovima da bi i jedan dobar zakon o kontroli rada nad bankama i oštrijim odredbama o odgovornosti direktora, upravnog i nadzornog odbora; o plasmanu aktive, o ulozima itd. dosta doprineo sanaciji našeg bankarstva.

Ovom prilikom izmećemo ovde kako je regulisano pitanje uloga kod novčanih zavoda u Sjedinjenim Američkim Državama.

Najvažnija je odredba u tome zakonu osnivanje »Federal Deposit Insurance Corporation«, kojoj će pripasti zadaca da banke, nesposobne za plaćanja, likvidira i ugrožene uloge istih isplati poveriocima u jednom određenom iznosu. Ova korporacija biće isključivo pod vodstvom direktora naimenovanih od predsednika. Korporacija je sa snadbevena sa jednim kapitalom otprilike 500 milijuna dolara od kojih 150.000.000 uplaćuje državna blagajna, zatim uplata od strane emisionih banaka, što prema stanju od 1. januara 1933. g. iznosi okruglo 140.000.000.—, a ostatak iz uplate banaka u visini otprilike 1/3 njihovih depozita. Pošto celokupna suma depozita banaka-članica iznosi okruglo 25 milijardi dolara, to bi onda iznosilo 125 miliona; po tome dolaze još uplate banaka ne-članova. Ovo plaćanje mora svaka banka-članica izvršiti — a mogu i banke nečlanice — ukoliko pre 1. VII. 1934 g. postanu članice. Povlašćene su sve banke članice kao i do 1. VII. 1936 g. i sve banke nečlanice; posle toga roka mogu još samo banke članice da spadaju u korisnike. Za svoje uplate dobijaju banke 6%-tne akcije ove korporacije. Pored toga korporacija dobija još pravo izdavanja sopstvenih bonova do trostruko uplaćenog akcijskog kapitala. Ovih 1/3 pretstavља samo prvu uplatu. U koliko je korporacija sa 1/4% depozita svojih članova prema njihovim obavezama u zastoju, može ponovno zahtevati

onih 1/3. Jemstvo iznosi kod visine depoa do dol. 10000 100%; do visine 50.000 75%, a preko dolara 50.000—50%. Pošto korporacija počinje svoj rad 1. VIII. 1934 g., to je predviđena jedna privremena organizacija (temporary Federal Deposit Insurance Fund) koja će u vremenu od 1. I. do 1. VII. 1934 g. osiguravati uloge do visine od 2.500 dolara pri čemu će se takođe 1/2% kod jednokratnih naknadnih obaveza od 1/4% uplaćivati. Korisnik ovog fonda može da postane svaka banka, ali banke nečlanice samo onda, kad na osnovu jednog uverenja od državnih vlasti dokažu da su solventne. Ova je odredba — za koju je vodena velika borba u kongresu — razume se od neospornog značaja, jer će zavisiti manje ili više od liberalnosti državnih bankarskih vlasti, koliko se zahtevi mogu postaviti tom privremenom fondu, odnosno koliko su banke nečlanice koje su oglašene kao solventne zaista solventne. Prema zvaničnim podacima broj ulagača sa ulogom do 2.500 dolara iznosi 94% svih depozita. Tiče se, dakle, jedne u pravom smislu te reči »demokratske« mere. Od značaja je, da tekst ovoga § glasi da nije svrha te odredbe činiti makvu razliku između banaka članica i banaka nečlanica na štetu ovih poslednjih. Ukupan mehanizam osiguranja depozita nesumnjivo će doprineti ubrzanju proćavanja američke bankarske struke i doveće je do 1. VII. 1936 g. do jednog izvesnog rezultata. Stvarna svrha uproćavanja time naravno još nije postignuta, jer će se više tražene uslove u tom obimu kao što je to slučaj kod banaka članica. Nije, dakle, čudo da će na velike zavode pasti glavni teret budućih bankarskih insolventija i da će oni o međuvremenu do stupanja na snagu ovih odredaba sve učiniti da bi proveli njihovu izmenu. Čak se i mnogo o tome govori da će veliki zavodi izaći iz toga sistema i vratiti se državnim bankama. N. St.

PROSLAVA 25-LETNICE NARodne ODbrane

Objavili smo že, da priredi Oblasni odbor Narodne Odbrane v Ljubljani proslavo 25-letnice NO.

Ta proslava, ki je bila prvotno določena za 31. novembra in 1. decembra t. l., je radi velikih svečanosti, ki se vrše na 1. decembra v Beogradu, sedaj preložena in se v Ljubljani vrši nepreključno v dneh 7. in 8. decembra 1933.

Podroben spored proslave bomo objavili v prihodnji številki našega lista.

Vso nacionalno javnost, zlasti pa članstvo NO opozarjamo na te pomembne svečanosti.

Za zaščito vlagateljev

Prvo društvo za zaščito vlagateljev v Ljubljani (Selenburgova ul. 3) opozarja svoje članstvo in vse vlagatelje, da vlada napoveduje važne gospodarske ukrepe za omiljenje gospodarske krize ter jih ponovno opominja:

Kakaj se je ustanovilo društvo za zaščito vlagateljev?

Obupno stanje naših denarnih zavodov sili vlagatelje k organizaciji, da zaščitijo svoje interese. Vlagatelji, to je varčevalci, so bili od prevrata som tisti, ki so pri gospodarskih pretostrojnih plačevali račun. Se je v spominu katastrofalni udarec vsem onim, ki so varčevali za eventualno slabe čase, in koliko jim je ob prevratu od tega varčevanja ostalo. Zlate prihranjene krone so se l. 1918 spremenile v skoraj nič vredne papirnate krome, po načelu »krona je kronac«. Vlagatelj-varčevalec je dobil za prihranjeno zlato krono 2 vinarja, to je 2%, dolžnik pa je plačal svoj dolg, ki ga je dobil kot posojilo v zlatih kronah, tudi z 2%, to je zlata krona se je ocenila kot papirnata. Dolžnik je obdržal objekt, ki si ga je postavil s svojim posojilom, in ki je obdržal svojo vrednost v zlati valuti. Producent je prodajal svoje blago v zlati valuti, v zlati valuti je moral konsument svoje potrebnosti plačevati, le vla-

gatelj je dobil za svojo vlogo v zlati valuti — 2%. Zgubil je torej 98% prihrankov.

Prišla je inflacija. Konjunktura je poklcala v življenje nebroj denarnih zavodov z razkošno režijo in večkrat skrajno lahkomišlno upravo. V spominu je gotovo še vsem, kar se tiče Dravske banovine, kako žalostno so propadle nekatere banke. In zopet so bili varčevalci-vlagatelji tisti, ki so pri teh denarnih zavodih izgubili svoje vloge, dolžniki so se pa ali na smešne način poravnali, ali pa sploh nič plačali. Stotine milijonov vlog in delniškega kapitala je bilo izgubljenega. Polovica teh izgubljenih vlog je bila sigurno last malh in srednjih slojev, ki so si s trdim delom in varčevanjem kaj prihranili. In sedaj živimo zopet v krizi denarnih zavodov, ko mra vlagatelj beačiti za malenkostno izplačilo svojih prihrankov. Ali ni sedaj zopet vlagatelj tisti, ki bo plačal račun? Koliko škode je napravila kupčija s hranilnimi knjižicami! Ali so merodajni činitelji kaj storili v varstvo vlagateljev? Ali ne leži na dlan, da mora biti takega varčevanja enkrat konec, in da se morajo postaviti denarni zavodi na popolnoma drugo podlago, da se vrne zopet zaupanje v denarne zavode? Brez zaupanja v upravo zavoda ne more noben denarni zavod več eksistirati.

KULTURNO POLITIČEN POMEN TURŠKE REVOLUCIJE

iz predavanja Dr. Stanka Juga.

Ravnokar je nova Turčija slavila desetletnico, odkar je na razvalinah trilega otomanskega carstva bila izklicana turška republika. Jubilej so po vsej Turčiji proslavili z velikimi vojaškimi paradami in dostojnimi svečanostmi, ki se jih je z velikim navdušenjem udeleževalo tudi celokupno turško prebivalstvo. Turčija je v teh dneh pokazala, da je ponosna na delo svojega velikega voditelja Gazija Mustafa Kemala in da enodušno odobrava njegovo politiko, dogodki pa, ki so v ten letih izpremenili nekdanjo azijsko Turčijo v državo evropske civilizacije, nimajo le lokalno političnega pomena, temveč segajo daleč preko okvirja nacionalistične revolucije ter dobivajo svetnopolitičen in svetovno zgodovinski pomen. Modernizacija in uvajanje novega duha v Turčijo zaključujeta namreč ono ogromno delo, na katerem dela Evropa z neumorno energijo že celo stoletje. Z njima se po dolgih stoletjih ustvarja drugo uedinjenje Sredozemlja.

Prvo uedinjenje je bilo delo Rima. Rim je napravil iz Sredozemlja dvojezično enoto. V drugem stoletju rimskega carstva so vladali isti običaji, isti nazori, in isti okusi ob vseh obalah te velike kotline, ob kateri je niknila vsa naša kultura. Vere so bile pomešane, narečja in jeziki so pa utonili v grščini in latinščini, ki sta bili priznani kot jezika leposlovja, filozofije, vede in najvišje omike. Edino izjemo tvori staro židovsko leposlovje, ker so se Židje, ki nam nudijo prvi primer zagrzjenega nacionalizma, krčevito držali tudi v literaturi jezika svojih prednikov, toda njih vpliv v teh časih že močno gine pod utrip podlatega dela, s katerim sta krščanstvo tih pripravljala k napadu na grško rimski svet. Običaji in način življenja je povsod tako enolik, da bi imel popotnik, ki bi obšel vso Sredozemsko obalo od Judeje do Herkulovih stebrov, od Galije do Nubiye, utis, kot bi ves čas ne izpremenil podnebjja in okolice.

Tako nam nudi civilizacija carske dobe v vsem tedanjem znanem svetu sliko popolne enotnosti. Povsod naletimo na iste javne spomenike, kopaljšča, gledališča, in tempelje, zgrajene v istem arhitektonskem stilu, ki se razlikujejo še edino po obsegu in razkošnosti. Celu upodabljaloca umetnost je za ves imperij enaka in proizvajala svoja dela, katerih smoter določajo ista in neizpremenljiva pravila, v serijah za vse dele carstva. V ter-

me spada Venus; Hermes, Herkules in kipi drugih atletov v telovadnice ali palastra; Arijadna, plesoči satirji, sirene in nimfe v vrtovje; Neptun, nereide in ribiči k vodnjakom in v kopališču.

Toda silen zgodovinski preobrat zlomi to lepo enoto. Ob Sredozemju triumfira krščanstvo, ki zaneso popolnoma novo koncepcijo posvetnega in duhovnega življenja v tedanji kulturni svet. Predvsem odpravi nova vera strpljvost, ki je vladala med verstvi starega sveta. Odslej obstoja še edino ena prava vera, človek, ki si hoče prislužiti večno rešenje, jo mora odkriti, priznavati se k njej in zavreči vse ostale vere, ki so v bodoče poganske in krive. Ko razpade rimsko carstvo ter se od njega odclopijo zapadne pokrajine, zlasti se ko vzhodni del tega carstva zaradi degeneracije in mehkužnosti vedno bolj slabi, postane novi verski duk najvrstnejša veza med kraji in narodi ter začenja nadomeščati prejšnje politične vezi, ki so se razrahljale oziroma so se potrgale. V nekem času je celo izgledalo, da bo krščanstvo na novo ustvarilo v višji sferi ono sredozemsko enoto, ki so jo razbile invazije barbarov in upori legij.

Toda nova in ravnatoka ekskluzivistna vera je pogнала tedaj v Zgočih puščavah Arabije iz neodumljivih globin semitske duše. Del sredozemske kotline si naglo že v nekaj pokoljenjih osvoji islam. Enotnost sredozemskega sveta je bila razbita za vedno. Odslej imamo krščansko Sredozemje in mohamedansko Sredozemje, ki si stojita nasproti kot dve absolutni negaciji.

Nespravljiva nasprotja srednjega veka izvirajo predvsem iz tedanjega verskega pojmovanja. Krščanstvo in islam sta bili dve izključujoči se teokraciji. Mohamedanska in krščanska dežele so sicer med seboj trgovale in vzdrževale po našem današnjem izražanju diplomatske stike. Tudi so potovali kristjani po mohamedanskih deželah in mohamedanci po krščanskih deželah, toda obe veri sta ostali dva sovražna svetova, ki se nista mogla razumeti in sta se radi tega tudi morala sumničiti. Imela sta sicer tupaštam lahko kake površne stike, nista pa mogla prodreti drug v drugega.

Po propadu vzhodno rimskega carstva, posebn še po zavzetju Carigrada po Turkih se tej verski sovražnosti pridruži še vojaška rivaliteta. Med krščanskimi in mohamedanskimi narodi trajajo neprestane vojne, med katerimi so najznamenitejše križarske vojne. Dokler ni pa bilo osnovano otomansko carstvo, mohamedanski svet še ni predstavljal trajne in stvarne nevarnosti za zapadni svet. Toda kmalu, že v 16. in 17. stoletju napada turški imperij Evropo na morju in na kopnem.

Junaška doba Benetk in Svetega rimskega carstva, nemškega naroda je polna teh srditih in neusmiljenih borb, ki so primorale Rim, da se bori na dveh frontah proti islamu in proti reformaciji. Turki prihrumajo celo pred Dunaj in ogrožajo od tod vso zapadno civilizacijo. Istočasno pa plenijo in nadlegujejo mali arabski potentati severne Afrike, verujoč v moč izlama, s svojimi gusarji vse obale Sredozemskega morja. Sredozemje, ki ni bilo še nikdar v zgodovini tako razkldano kot tedaj, postane bojno polje neprestane borbe med križem in polumesecem, v kateri je čeli dve stoletji bila Evropa slabejša. Kje so tedaj časi, ko je krščanstvo s križarskimi vojnami prešlo v naskok na islam v njegovi domovini Aziji, sedaj pa le še mukoma brani svoje pozicije v Evropi.

Končno v 19. veku šele se izpremeni položaj. Evropa si tedaj pribori odločno vojaško premoč nad mohamedanskim svetom. Korak za korakom potiska zapad turško carstvo nazaj v Azijo, kjer poskuša mohamedanizem svojo poslednjo srečo z zvito in potrepeljivo defenzivo. Evropski krščanski narodi, ki jih je preplaval osmanski val, se osvobode drug za drugim in še celo velik del mohamedanskih dežel Azije in Afrike pade pod vpliv oziroma pod oblast Evrope. Istočasno postane evropska država lajnja država, to je oblast in potrebe cerkve se ne identificirajo več z oblastjo in potrebami države. Na muslimana se ne gleda več kot na človeka, ki se upira večim resnicam, ki bi jih moral priznavati, on postaja le pristaš neke tuje vere, semitskega izvora, ki se od krščanstva bistveno razlikuje.

Spet izgleda tedaj, da bi bilo mogoče združiti dva svetova. Toda izpremembe se zankrat uveljavljajo le na zapadu in mohamedanski svet ostane isti kot doslej. Medtem ko se Evropa v tem času naglo industrializira ter si iznajde stroje, ki jih gonita ogenj in voda, medtem ko se zapadna država demokratizira in nastaja nova civilizacija dela in intenzivnega življenja, ostaja mohamedanski svet zvest absolutni monarhiji in tradicijam stare civilizacije. Napredek, kakor si ga zamišlja zapad, ki postane nova vera Evrope in Amerike, izgleda, kakor bi se upiral mohamedanskemu duhu. V 19. veku sta bila Alžir in Egipt edini mohamedanski deželi, ki so se deloma pozapadali, toda to je bilo delo njih evropskih gospodarjev. Ostale mohamedanske dežele se pa še vedno branijo zapadne civilizacije z zelo vztrajno pasivno rezistentno, navzile vplivu in oblasti, ki ju tedaj že Evropa izvršuje na mohamedanski svet. Sredozemje ostane razbito kot doslej v dva nasprotna

svetova, čeprav sedaj ne več radi dveh nespravljivih ver ali enakih teritorialnih ambicij, temveč le zaradi bistveno nasprotnih življenjskih nazorov.

Ob koncu svetovne vojne je bilo še vedno tako. Vzhod in zapad Sredozemlja sta bila dva različna svetova, med katerima je zijalo brezno. Tuje, ki je prišel v Carigrad, je videl ljudi v širokih rdečih hlačah, pisanih suknhah in z dolgimi tartarskimi brki. Na glavi niso imeli klobuka, temveč fez. Pozdravljali so se tako, da so položili roko na srce, potem na usta in zatem na čelo. Zene so hodile zavite v dolge halje, lice so imele zastrto s kopreno. Človeške slike ali kipa nisi videl nikjer, ker je izlam prepovedoval upodobit človeško telo. Okna so bila zadelana z debelimi rešetkami. Vino se je smatralo za vražjo pijačo, sodstva in uprave v našem smislu ni bilo. Z eno besedo, še pred desetimi leti ni bilo v Turčiji nobenega pojara družabnega in javnega življenja, ki ne bi bilo v direktnem nasprotju s tedanjimi nazori zapada.

Danes so vsa ta nasprotja izginila, kot bi jih odčaral. V neznatni dobi desetih let je Turčija izpremenila popolnoma svoje lice. Sedaj vlada tam skoro točno isti način življenja kot pri nas. Turčija ima v naših dneh isto sodstvo, isto upravo, ista gledališča, isto modo in iste okuse, kot jih imamo mi. Ali lahko najdemo v zgodovini človeštva primer, kjer bi se taka globoka revolucija izvedla v tako kratkem času. Francoska revolucija, fašistična revolucija in celo boljševiška revolucija niso uvedle takih silnih izprememb kot turška revolucija. Ker edino turška revolucija ni le podrla nekdanjih političnih ustanov, družabnih odnošajev, vere in gospodarskega sistema, temveč odstranila je celo one starodavne običaje, ki so sto in stoletja tvorili duhovne temelje mohamedanskega sveta. Ona pomeni prehod z ene civilizacije na drugo, prehod z vzhoda na zapad in v tem leži njen silen pomen. Razkol v Sredozemju izginja.

Te izpremembe niso delo tuje invazije in tuje dominacije, temveč delo enega samega človeka, ki je pogнал iz srede svojega naroda, Gazija Mustafa Kemala, kateri je spoznal, da nova doba strojev ni več doba sanjarenja in slikovitosti. S silno voljo in železnost pestjo se je podal veliki voditelj svojega naroda na delo in razbil srednjeveške okove, ki so narod upletale v temo nevednosti in zaostalosti. Najprej je državo ločil od verskega upliva izlama, ki je s prejšnjim režimom bil neločljivo povezan. Kemalistični režim stoji ob strani muzlimanske vere. Pravi, da je vera notranja zadeva državljan, ki se države kot take nič ne tiče. V

vil tamburaški odsek sokolske dece, ki je pričel že delovati in kaže dosedaj, da se bo razvil kar najbolje. Zeletit bi bilo, da bi začeli s tamburaškimi vajami tudi starejši člani prejšnjega tukajšnjega tamburaškega društva, ki je bil izvrstno izvežban ter bi daljal sedaj mladini prav gotovo lepo vzpodbudo. Iz vsega tega je razvidno, da vlada v sokolski dvorani prav živahno delovanje ter da se članstvo zaveda, da pomeni sokolska ideja — večno gibanje in neprestano izpopolnjevanje, vse pa v korist svojemu bližnjemu in svoji ljubljeni domovini.

Čakovec

Pred tukajšnjim čakovskim sreskim sodiščem se je vršila 9. novembra zanimiva razprava proti znanemu trgovcu Kelemen Belu. Obtožil ga je državni pravnik po § 5. kaz. zak. Obtoženca je branil advokat dr. Schwarz. Priča Ferdo Farkaš je izpovedal, da ga je obtoženec 17. julija t. l. v svoji trgovini opsoval s smrdljivim Krobotom v madžarskem jeziku brez vsakega vzroka. Priči Samuel Štern bivši Kelemenov pomočnik in pomočnica Požgaj Marija sta izpovedali, da je g. Kelemen jako »grob« in strog napram svojem osebu in da psuje, da pa inkriminiranih besed nista slišali. Sicer nista izpovedala nič bistvenega. Pomočnik Štern Samuel se je izgovarjal, da nima dobrega spomina. Med zasliševanjem je prišlo parkrat do ostrih kontradikcij med zagovornikom dr. Schwarzem in pričoo Farkašom. Zasliševanje je trajalo od 8.30 do 12.30. Razprava se je nadaljevala dne 13. novembra. Po obrambnem govoru zagovornika, ki je apeliral na oprostitev, odnosno blago kazen, je sodnik g. Pavlovič izrekel obsodbo. Mesec dni zapora, 2000.— Din denarne kazni brezpopojno ter plačanje vseh stroškov te razprave. Sodnik je v skoraj enournem govoru tehtno utemeljil rzsodbo. Obtoženec je po zastopniku vložil priziv. Za rzsodbo je vladalo v Čakovcu veliko zanimanje.

Koprivnik pri Kočevju

Kakor že svoječasno omenjeno, da se pri službah božjih za državne in narodne praznike ne upošteva svečanost, kakor bi se morala. Sedaj pa, ko se ima popolno priložnost, da se smiselno praznuje, nam naš g. župnik August Schauer ne dovoli, da bi Slovenci prisostvovali na državni praznik, dne 17. XII. 1933 službi božji s svojo pesmijo. Morda zato ne dovoli, ker je ta dan nedelja, in ker se udeležiti nedeljske službe božje večina župljanov. Gotovo se g. župnik boji, da ne bi nemški del tukajšnjega prebivalstva slišal slovensko cerkveno pesem. Celi stvari stop. Ako se ne upošteva naše zahteve, Vam obljublamo znana sredstva preteklih časov.

Krajevna organizacija Narodne Odbrane Št. Jakob — Trnovo — Barje, vabi vse svoje članstvo, da se sigurno udeleži članskega sestanka, ki se bo vršil v četrtek 30. novembra t. l. točno ob 20. uri v verandi gostilne Česovar na Dolenjski cesti.

Ustanovna skupščina Jugoslovenskega nacionalističnega akademskega kluba »Edinstvo« se bo vršila v nedeljo dne 19. novembra 1933. ob 1/2 10. uri dopoldne (brez akademske četrtri). Kraj bomo pravočasno javili vsem izvršnim članom kluba v posebnem pozivu, ki bo služil kot legitimacija za vstop na ustanovno skupščino.

Pripravljalni odbor J. N. A. K. »Edinstvo«.

Strelske družine

Savezna strelska družina na Jesenicah je priredila v četrtek prvič sobno streljanje, pri čemer je že prva vaja pokazala veliko zanimanje članstva. Vse nadalnje vaje v sobnem streljanju se bodo vršile vsak četrtek ob 20. uri na kegličišču kavarnе gospe Copove Ivanke, kjer vodi te vaje naš agilni strelski mojster br. Kerstein Fr. Strelska družina je pokazala na svojem letnem strelišču že lepe uspehe, zato tudi v sobnem streljanju ne sme zaostajati.

Str. družino v Konjicah zapušča njen preds. g. Smale Leopold, ki odhaja te dni na svoje novo službeno mesto v Radovljico. Za družino si je stekel lepe zasluge, sodeloval je tudi v lutkovnem odseku sokolskem. Zelimu mu na novem mestu mnogo zadovoljstva, obenem pa se mu zahvalimo za njegov trud in delo v Konjicah.

A. Eropkin:

Privreda Jugoslavije

(Značaj zemljoradnje.)

U zborniku »Naša nacionalna privreda i narodni prihod« sav narodni dohodak računa se u 80 milijardi dinara; i to: od poljoprivrede 18,6 milijardi; od stočarstva 12,9 milijardi; od šumarstva 3,9 milijardi. Svega od seoskog gazdinstva oko 35 milijardi dinara. Ma da su računanja ovoga zbornika primitivna i približna, ipak najtačniji su baš podatci, koji se tiču zemljoradnje, i koji su izrađeni od same Vlade. Dakle od svih 80 milijardi dinara narodnog dohotka, obih 35 milijardi najsigurnije su. Ostale cifre mogu biti sumljive, sporne. Tako, nećemo potpuno verovati u cifre dohotaka od zanata u sumi od 7,75 milijardi dinara, tim više što i sam broj zanatlija nije poznat, budući je izračunata relativno prema nemačkoj statistici.

Istotako samovoljno je izračunavana zarada kolskog i kiridžijskog saobraćaja: nemogućno je zamisliti, da zarada ovih radnika, koja je izračunata iznad 2 milijardi dinara, mora nadvisiti zaradu železničkog saobraćaja, izračunatoj u sumi 1,8 milijardi dinara. Ako se u ovoj sumi zarade kolskog saobraćaja nalazi i zarada i poljoprivrednika za prodaju zemljoradničkih proizvoda, onda nehotično ističe se pitanje, zašto nije računato zasebno i nije ocenjena zarada zemljoradaca isto kao što je izračunata zarada zanatlija?

Najzad, potpuno je nemogućno pripisivati za opštu svetu narodnog dohotka tako rečeni »izvedeni dohotci« tj. dohotci od slobodnih profesija, koji su izračunati oko 10 i po milijardi dinara. Sasvim nerazumljivo je, zašto ova zarada može biti pripisana narodnome prihodu, kad ovaj rad slobodnih profesija ne dodaje nikakve nove realne vrednosti za robu i za proizvode, jer i ona zavisi isključivo od dohotaka drugih slojeva stanovništva: sva lica slobodnih profesija postoje samo utoliko ukoliko ostali slojevi stanovništva daju im od svojih stvarnih dohotaka, koji su već izračunani u zborniku.

Ove popravke unosimo u izračunavanje

IZJAVA

V št. 17 »Pohoda« z dne 31. decembra 1932 smo na četrti strani objavili »Javno vprašanje« na gg. Viljema in Riharda Abela kot lastnika steklarne v Hrasniku. Dalje smo v št. 3 »Pohoda« z dne 21. januarja 1933 na drugi strani objavili članek »Krizna steklarne industrije« in v št. 6 »Pohoda« z dne 11. februarja 1933 na drugi strani članek »Se o krizi steklarne industrije«.

Zaradi vsebine »Javnega vprašanja«, naslovljenega na gg. Viljema in Riharda Abela, sta vložila proti nam tiskovno tožbo gg. Viljem in Rihard Abel, zaradi vsebine člankov »Krizna steklarne industrije« in »Se o krizi steklarne industrije« pa Sjedinjene tvornice stakla d. d. v Zagrebu.

Ker smo se tekom tiskovne pravde prepričali, da očitki, naperjeni proti zasebnim obtožiteljem — in to prav tako oni proti gg. bratoma Abel kakor oni proti Sjedinjnim tvornicama stakla d. d. —, ne odgovarjajo dejstvu, te očitke lojalno preključimo in obžalujemo.

Uredništvo.

Nemškutarju in narodnemu odpadniku sramotilni pečat sredi čela, da se mu bomo že od daleč izognili!

zbornika ne zbog rasprave ili polemike, već da bi bolje osvetlili i objasnili svu važnost i veličinu dohotaka od poljoprivrede. Ako mi odbacimo ovu spornu cifru »izvedenih dohotaka« od 10 i po milijardi dinara; kako mi sumljamo za dohodke od zanata i od kolskog saobraćaja, onda dohotci od seoskog gazdinstva apsolutno će nadvisiti čitavu polovinu svega narodnog gazdinstva Kraljevine. Ovo je tim više obrazloženo, što i sam zbornik u odeljku »Stanovništvo« izračunava seosko stanovništvo od 77 do 80 % svega stanovništva Kraljevine.

Stavlja se osnovno pitanje, koje potpuno objašnjava ulogu i značaj poljoprivrede u Kraljevini: ako bi zemljoradac zbog nekih uzroka, ostao bez dohotka, ne bi mogao izvesti svoje žito na pijacu za prodaju varošanima, ili za spoljni izvoz, ko bi platio i iz kakvog izvora svu vrednost robe i proizvoda? Ili još jasnije: ako zemljoradnik ostane bez novca, ko će kupiti industrijsku robu domaće proizvodnje, ko će dati robu za izvoz i odakle će država uzeti pare za isplatu činovnika i službenika?

Poznati su podaci i predmeti izvoza iz zemlje u obične godine, bez poljoprivrednih izvoda. To su: metali i izrada od metala; hemijska i apotekarska roba; rude i ulje; predivo i sve ostalo, — vrlo malo prema celom izvozu.

U takvom slučaju: ko će popuniti obuprazninu i iz kakvih izvora?

Poznato je da je za državne poreze i monopol potrebno oko 6—7 milijardi dinara godišnje; da za uvoz u zemlju treba 2—3 milijardi dinara najglavnije industrijske robe. Osim zemljoradnje ne vide se drugi izvori; i čim su se pojavili rdjavli uslovi u poljoprivredi poslednjih godina odmah se je to odbijalo i u zaduženost sela. A šta bi se desilo, ako bi se ovi nepovoljni uslovi produživali i još pooštřili! Da li trgovačko-industrijsko, varoško i činovničko stanovništvo može

ishraniti ako ne, svu zemlju, to bar samo sebe? Zbog koga rade fabrike, magazini, banke, ako nema izvoza za granicu, a unutrašnji trg nema novca? Od koga bi primili radnički pare i odakle bi država dala platu činovnicima? Zar iz ovih malih industrijskih proizvoda za izvoz?

Naša zemljoradnja jeste alfa i omega svega našeg narodnog i državnog gazdinstva, cele naše privrede, našeg kredita, naše industrije i naše valute. Ja namerno preterujem i zgusnjavam boju i pogoršavam stanje krize poljoprivrede, da najbolje razbistrim relativno značaj seoskog gazdinstva u opštoj privredi zemlje. Na sreću njen stvarni položaj mada je ozbiljan, nije beznadežan.

I ovi podaci narodnog dohotka, koji su približno izračunati u zborniku »Naša narodna privreda«, veoma su zgodni za opredeljenje uloge i značaja poljoprivrede. (Tako np. dohodak industrije je računat u 5,8 milijardi dinara, dohodak trgovine u 8,3 milijardi dinara i kućevna preradivačka delatnost u 4,8 milijardi dinara. Jasno je da sve ove sume narodnog dohotka ne mogu obezbediti narodno gazdinstvo zemlje, i tretiraju se samo kao sporedni i pomoćni prema osnovnom dohotku od zemljoradnje.)

Jugoslavija osim proizvoda poljoprivrede, stočarstva, šumarstva i neke vrste teške robe male vrednosti (ruda) gotovo ništa ne izvozi. Sve izradvine njene sopstvene industrije ostaju u zemlji i troše je isti zemljoradnici, proizvodi, koji su pali u ceni. Zato se i pojavila nepomičnost robe i industrije.

Sve zemlje po trgovinskom prometu sa Jugoslavijom klasificiramo u dve grupe: u prvu državu, koje daju Kraljevini aktivan trgovinski bilans: u drugu — države, koje daju pasivan bilans; veoma je interesantno proučiti, koja roba prevaila u trgovinskom prometu sa ovim državama. Iz podrobnog izučavanja jasno je, da je položaj naše Kraljevine u međunarodnom robnom prometu povoljan, jer naša zemlja daje drugim državama predmete prve potrebe i to: žito, meso, drvo, voće itd.; dok susedne države daju u zmenu svoju industrijsku preradivinu i to najviše: tkaninu; odelo, obuću, mašine i ostalo. Sve ove države prodaju nam jednaku robu, tako da naša Kraljevina može birati izmedju konkurenata.

Razume se da i Jugoslavija ima dosta ozbiljne konkurencije za njenu poljoprivrednu robu, kod prekomorskih zemalja, koje zbog svoga ogromnog prometa i blaga diktiraju cene cerealizama celom svetu. Ali ovo je svet-ska pojava i zasebne države ne mogu se sa njom boriti. Ali mi imamo u vidu naše sitnije suseske interese i uzajamna odnose, koji se regulišu trgovačkim ugovorima.

Kanada ili Australija mogu uvoziti u malu Austriju ili Italiju, žito, meso i voće. Ali ova će akcija biti jednostrana, jer prekomorske zemlje neće niti od Austrije niti od Italije uzimati njihovu izradivinu; prekomorske pi-jace su zavzele od ostalih moćnijih država, za koje su one samo njihove kolonije. Medjutim svaka država teži da ustanovi aktivni trgovinski promet i da sačuva svoje zlato u zemlji.

Svaka pametna vlada shvata i računa svoju ulogu i težinu trgovinskom spolnom prometu. Možemo se nadati da će Jugoslavija dobiti najbolje ugovore, jer su njezin položaj i njezino stanje na međunarodnom trgu veoma najbolji, kako po vrsti robe, tako i po središtu i po saobraćaju; susedne države moraju ići na poklonjenje, ako žele da Jugoslavija primi njihovu industrijsku robu.

med pokristijanjenimi Slovani. Toda zavist in in-trige nemških škofov so po smrti moravskega kneza Rastislava — ugasile mlado slovensko književnost v glagolici pri sev. zah. Slovanih ter odprle pot latinici. Iz Moravske izgnani učenci svetih bratov Cirila in Metoda so nato delovali v Bolgariji. Mogočni car Simeon je podpiral domačo književnost, tako da lahko imenujemo to dobo: zlata doba stare književnosti, pisana v okrogli ali oblasti glagolici (ki jo imenujemo tudi bolgarska, ker se je tam najbolj razširila). Glagolica pa se ni širila le na sever (Moravska, Panonija) in vzhod — temveč tudi na zahod, kjer se je ohranila še do danes pri glagoljaših. V 12. in v začetku 13. stol. je bil na Hrvatskem še okrogli (bolgarski tip), pozneje pa se je razvil poseben tip: oglati ali šiljasti (morda pod vplivom gotice). Imenujemo ga tud: hrvatski tip. Tudi na Hrvatskem je bila književnost najprej le nabožne vsebine, od 15. stol. je pa tudi posvetna literatura pisana v glagolici.

Najstarejši glagolski rokopis so »Kijeviski lističi« z elementi češko-moravskega jezika. Sestavljeni so po latinskem bogoslužju, napisani so pa bili ali pred smrtjo sv. Metoda ali pa kmalu po njegovi smrti. Ni izključeno, da so krožili tudi Kijeviski lističi med hrvatskimi glagoljaši. Najstarejši hrvatski glagolski rokopis je »Glagolica Clozianuse« (Klocov glagoljaš), tako je imenoval Koptar, na Tirolskem najdene glagolske odlomke. Znamenit je tudi Misal kneza Novaka iz l. 1368., ki je po mnenju hrv. znanstvenika Vodnika, bil vzor prvemu tiskanemu Misalu iz l. 1483.

Ševilo ohranjenih nabožnih knjig v glagolici je veliko, poleg tega so še razni pravni zapiski ohranjeni, kakor n. pr. Vinohrejski zakon itd.

Hrvatski glagolski rokopisi nimajo tiste vrednosti kakor stari rokopisi v cirilici, ker so to le drobni zapiski lokalnih dogodkov ter cerkvenih in nabožnih tekstov. Vendar so neprecenljive vrednosti ko pride iz nekdanje dobe, ko je bila glagolica uraden črkopis. V teh spisih se odraža tudi jezik stare dobe ter je velik pripomoček za studij o razvoju hrvatskega jezika. Ti spomeniki so nadalje tudi dokaz, da je naša jugoslovenska književnost bila ena — glagolska.

In še več. Glagolica je pred l. 1000. bila obča pisava vseh Slovanov. Ze omenjeni »Kijeviski lističi« nam pričajo, da so romali iz Moravskega v Kijev, kjer so se hranili v Kijeviski duhovni akademiji. Znamenit je tudi Zografski evanđelj, imenovan po samostanu v Bolgariji. Je važen zaradi glasovnih oblik. Važen vsled slovniških oblik in slovarja je »Marjanski evanđelj«, ki se hrani v

Sv. Geri na Grškem. Omenim naj še »Sinajski psaltec« (zbirka psalmov), »Sinajski euhologije« (zbirka cerkvenih molitev) itd.

Toda glagolica je kmalu izpodrinila v Bolgariji in Raški (Srbiji) praktična cirilica. Sestavljen je sv. Kliment, učenee sv. Cirila in Metoda. Posobna vrsta cirilice je bosančica. S cirilico pišejo še danes vzhodni Slovani, ki so pravoslavne veroizpovedi. Toda s cirilico so pisali tudi katoličani v Bečni do 19. stoleja. Med najstarejše spomenike v cirilici prištevamo »Savino knjige« (je zbornik evanđeljev) in »Suprasalski zbornik«, ki je najobširnejši spomenik v staroslovenščini. Ima 24 žitij svetnikov, 20 duhovnih besed (pridige). Rokopis je najkasnejše iz 9. stol. Ima ome od samostana Suprasalja v Rusiji, kjer je bil najden.

Zalibog, ti spomeniki niso ohranjeni v originalnem rokopisu, ampak so ohranjeni v prepisih. Vendar lahko posnamemo iz njih, kakšen je bil prvi književni jezik vseh Slovanov, ki se je govoril v časih sv. bratov.

O jeziku, ki sta ga pisala sv. brata, sta dve teoriji in sicer panonska teorija, ki se naslanja na dejstvo, da je jezik podoben slovenščini ter zgodovinsko dejstvo, da sta delovala sv. Ciril in Metod tudi med panonskimi Slovenci. To teorijo zastopajo: Dobrovsky, Koptar, Miklošič. Druga teorija je macedonska in je zastopajo zlasti: Šafarik, Jagić, Oblak. Oprirajo se na dejstvo, da sta sv. brata poznala govor iz okolice Soluna in da je sv. Ciril še pred odhodom na Moravsko in v Panonijo napisal najvažnejše molitve doma. Tudi je ohranila macedonsčina marsikaj, česar slovenščina nima. Najnovejši filologi (n. pr. prof. Belić) so pristaše te druge teorije. Vedeti pa tudi moramo, da v časih sv. Cirila in Metoda še ni bilo takih govornih razlik med slovenskimi jeziki, kakršne so danes.

Jeziku, v katerem sta pisala sv. brata, sta dala ime »staroslovenski jezik« Koptar in Miklošič. In to ime smo ohranili tudi danes, medtem ko ga drugi znanstveniki n. pr. Leskien imenuje »starobolgarski« ali »erkvenoslovenski«.

Ta jezik je obli všem Slovanom. Seveda so sečasoma razni prepisovalci vnesli v pratekst lastnosti svojih narečij in tako so se kmalu izcimile tri redakcije: ruska, bolgarska in srbohrvatska. Drugi Slovani so izpadli iz te kombinacije, ker so zamenjali glagolico, oziroma cirilico — z latinico.

Stara književnost v cirilici je cvetela v dobi, ko so vladali v Srbiji vladarji iz dinastije Nemanjičev. Iz te dobe so ohranjeni spisi v poetični in prozni obliki. Poezija je posvetna in cerkvena.

V prozi so pisani romani in pripovedke, apokrifli, hagiografije, biografije, pohvalnice ter zgodovina. Toda niti v poznejši niti v prozi ni dramskih del, čeprav je cvetela tedaj v bizantinski književnosti. V prozi je pač ohranjen nekolik dialogov filozofske in religiozne vsebine. Tudi pesništvo je v celoti precej bomo, tako da lahko rečemo, da je vsa stara književnost v cirilici pisana v prozi. Književnost te dobe ni originalna. Posnemala je bogato bizantinsko literaturo, ki je ko naslednica grške kulture, bila nositeljica te kulture z bogato primesjo vzhodne (arabske, perzijske, indijske itd.).

Tudi ti vplivi vzhoda se zrealizo v bogati stari srbski književnosti tako, da lahko govorimo o prvi zlati dobi v jugoslovenski književnosti.

Tako smo dobili saj majhen vpogled ter kratek pregled v najstarejšo jugoslovensko književnost. Glagolska književnost ima svojo zlato dobo v Bolgariji v času mogočnega carja Simeona (†927): po propadu Bolgarskega carstva, je postala mogočna Srbija duhovni in politični faktor na Balkanu. Po Kosovskii bitki začne palogoma umirati tudi stara pisana književnost v Srbiji, zato pa začne cveteti narodna poezija, bogata in lepa. Še danes jo občuduje ves kulturni svet — v njo je izlil podjarmljeni narod Srbski svojo slavno preteklost, svoje gorje in svoje upe.

Politični dogodki so Slovane kmalu razdelili v dve veliki skupini: v tiste, ki so bili pod vplivom vzhodne (bizantinske) ter v one pod vplivom zahodne (latinske in germanske) kulture. Med poslednje spadamo tudi mi Slovenci in Hrvatje. Prvo, kar so storili naši novi gospodarji, je bilo črtanje vsega, kar nas je vezalo z ostalimi Slovan. In to je bil predvsem naš narodni črkopis. Germanska duhovščina je že sv. bratoma delala preglavice zaradi glagolice in bogoslužja v narodnem jeziku. Ravnotako je Rim preganjal glagoljaše po Hrvatskem — vse le iz političnih razlogov. V nadomestek so nam naši gospodarji dali latinico. S tem so nas duhovno zasužnjili, in naš ponos, da pišemo z latinico — je sramoten, ker jasno očituje naše hlapčevstvo napram zavojevalcem. Kaj nam je torej prinesla latinica? Predvsem duhovno suženjstvo, zatem nas je ocepila od ostalih slovenskih narodov, ki so ostali svobodni in so se kulturno samostojno razvijali, četudi pod tujiimi vplivi, vendar ne suženjsko. Zamorila je vsako književno delo pri nas, da celo narodno pesništvo je prepeljala s tujimi junaki. Ubila je v našem narodu samoniklost, ustvarjajočo silo in nas prisilila h kulturnem mrtvulu. Zaradi latinice se nam rodi naša prva slovenska knjiga šele s Primožem

Trubarjem l. 1550. Če bi bili obdržali svoj črkopis, bi morali imeti tudi šole v narodnem jeziku. Iako so pa romali naši najboljši možje v Italijo in Nemčijo po izobrazbo. Tam so se poizgubili nacionalno — in za nas je doba od Crotmira do Trubarja več ko črna točka. Narod ni imel nobene kulturne zaslombe in je taval v večji duhovni temi, ko podjarmljeni narod pod Turki. Lahko trdimo, da so bili Turki mnogo tolerancnejši v verskem in nacionalnem oziru, ko danes najkulturnejši narodi. Zato se je mogel ohraniti tudi slovenski živelj na Balkanu — če bi bili tam zagospodovali Latini ali Germani; bi bilo izginilo Slovanstvo iz Balkana kakor je s severne Nemčije in primorskih mest.

Latinici ni bila naša sreča, ampak naše prokletstvo. Z njo smo izgubili vse, tudi pristno slovensko miselnost. Vsa naša kulturna stremjenja nosijo germanski pečat in treba bo morda še precej časa, da se naš slovenski narod ko izgubljeni sin vrne v okrilje matke — Slavije. Da bomo res doživeli pristno čustvo slovanstva, posebno pa še jugoslovenske vzajemnosti — moramo seči nazaj v preteklost, ko smo bili še vsi v skupni zajednici pod duhovnim vodstvom naših blagovestnikov sv. Cirila in Metoda. Vzljubili bomo naš prvi črkopis: glagolico in njeno naslednico: cirilico. V njih leži vsa veličina slovenske genijalnosti, njene moči in svobode naše. Če se mi do zdaj nismo zavedali tega, so se pa zavedali tega tembolj naši narodni sovražniki — Avstrijci, ki so istovetili »cirilico« ko našigurneju vez med vseni Slovani ter so jo radi tega ožigosaši ko veleizdajalstvo.

Pogled nazaj v dobo glagolice — je pogled v skupno preteklost; pogled naprej — je pogled v skupno prihodnost; pogled v temno dobo med tema dvema — naj bo »memento« na duševno mrtvilo naše. Kakor se je nekoč glasilo božja beseda v enem jeziku, v enem črkopisu vsem Slovanom od Tirolov do Urala, od Baltika do Grške, tako naj nas v naprej veže zavest v veliko zajednico slovensko pod okriljem naših prvih blagovestnikov, ki sta morala že pretrpeti prva preganjanja Nemecev (t. j. nemških škofov) za naš vseh Slovanov skupni jezik in črkopis. V spomin nanju, sezimo si v roke vsi Slovani in zidajmo nov skupni dom slovenske kulture, ki bo čislal, spoštoval svoja starodavna črkopisa: glagolico in cirilico, ki sta prva oznanila svetu vstop Slovanov v številno kulturnih narodov.

»POHOD« živi samo od naročnine!